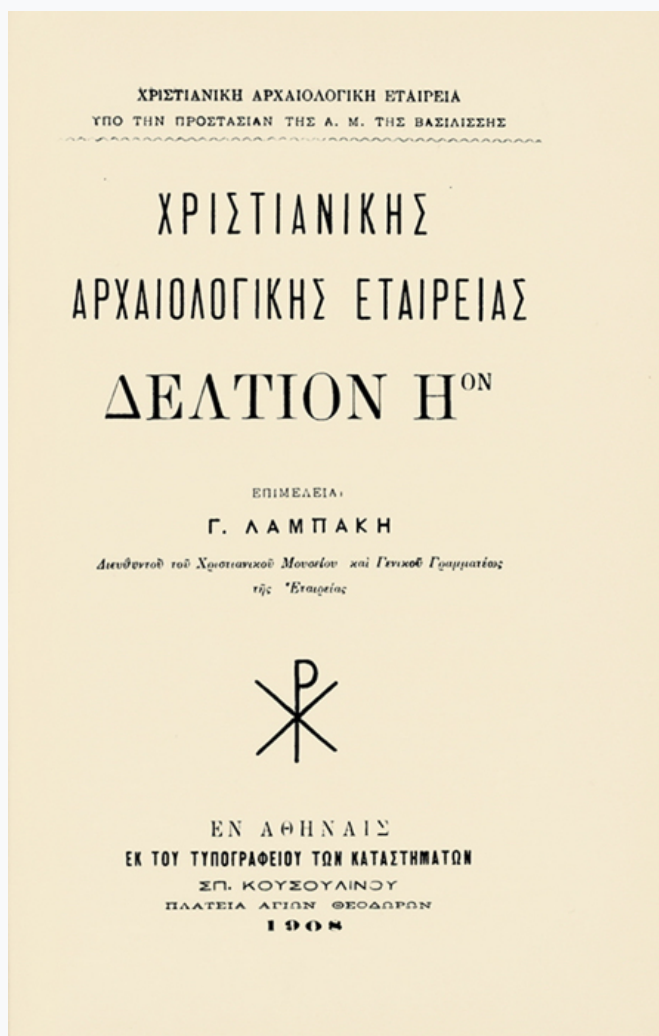

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 8 (1908)

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α'

Βιβλιογραφία

(ΧΑΕ) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

doi: [10.12681/dchae.1644](https://doi.org/10.12681/dchae.1644)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΧΑΕ). (2013). Βιβλιογραφία. *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 8, 85–95. <https://doi.org/10.12681/dchae.1644>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Βιβλιογραφία

Δελτίον ΧΑΕ 9 (1908-1909), Περίοδος Α' • Σελ. 85-95

ΑΘΗΝΑ 1908-1909

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

J. Hoppenot. *La Sainte Vierge dans la Tradition, dans l'art, dans l'ame des Saints et dans notre vie.* — Lille-Paris.

Πολυτελεστάτη συγγραφή περιέχουσα πληθὺν εἰκόνων ἀναφερομένων ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν Θεοτόκον.

B. A. Μυστακίδου. Οἱ ἐν Ἀθήναις καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει λόγιοι. Ἐν Κων)πόλει 1907.

Ἐν τούτῳ ὁ συγγραφεὺς μετὰ δικαίας ἀγκυακτῆσεως ἀποκρούει τὴν ἔκ τινων λογίων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐκτοξευθεῖσαν μομφὴν κατὰ τῶν ἐν Κων)πόλει λογίων ὡς μὴ δῆθεν πνευματικῶς ἐργαζομένων.

Ὁ σοφὸς συγγραφεὺς ἀποδεικνύει πολυμάθειαν, βυθεῖαν γνῶσιν τῶν θεολογικῶν, ιστορικῶν, φιλοσοφικῶν, ἀρχαιολογικῶν, παλαιογραφικῶν, γεωγραφικῶν κλπ. συγγραμμάτων, ἐξ οὗ δῆλον πόσον περὰ τὸν κάματον τῆς ἡμέρας οἱ ἐν Κων)πόλει λόγιοι μέχρι κεραίας παρακολουθοῦσι τὰ γράμματα, τὰς τέχνας καὶ τὴν ἐπιστήμην. Λυπηρὸν ὅτι εὐρέθησαν ἄνθρωποι πικραίνοντες τὰς φιλέργους ταύτας μέλितτας τοῦ ἔξω Ἑλληνισμοῦ, ἐφ' αἷς σερμύνεται ἡ Ἑκκλησίαι, τὸ Γένος καὶ καθόλου ἡ Πατρίς.

Miscellanea Salinas. *Miscellanea di Archeologia, Storia e Filologia dedicata al Prof. Antonino Salinas nel XL Anniversario del suo insegnamento Accademico.* — Palermo. MDCCCXVII.

Πολυτελέστατον ἔργον ἐκδοθὲν ἐπὶ τῇ τεσσαρακονταετηρίδι τῆς Ἀκαδημαϊκῆς δράσεως τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Παλέρμῳ τῆς Σικελίας Πανεπιστημίου κ. Ἀντ. Σαλίνα.

Τοῦ ἔργου προτάσσεται ὡραία εἰκὼν τοῦ συγγραφέως.

Συμμετέσχον δὲ εἰς τὴν συγγραφὴν τούτου σοφοὶ καὶ διακεκριμένοι ξένων Πανεπιστημίων καθηγηταί. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων προσεκληθῆσαν ὁ κ. Ι. Σβορώνος δημοσιεύσας νομίσματα Ἑθετῶν, ἔθρους ἀγνώστου Θεσ-

ταλίας καὶ Ὑπεύρου, καὶ ὁ κ. Λαμπάκης περὶ τῶν Χριστ. Κεγχρεῶν.

Ὁ σοφὸς καθηγητὴς κ. Σαλίνας νέος ἐσπούδασεν ἐν Ἑλλάδι τὰς προχριστιανικὰς καὶ Χριστιαν. Ἀρχαιοτήτας· τὴν δὲ ῥηθάνθη ἀγάπην πρὸς τὴν Χριστιαν. Ἀρχαιότητα, καθ' ἣν μάλιστα τότε ἐποχὴν εἶχον ἀναγνωθῆ ὑπὸ τοῦ μακαρίου Πιττάκη καὶ τοῦ Ἀντωνίνου ἐν Παρθενῶν καὶ Χριστιανικῇ ἐπιγραφῇ, ὥστε ἐπὶ τοῦ δακτυλίου αὐτοῦ ἐπέγραψαι:

Ι ΟΚΕΒΟΗ
ΘΕΙ ΤΩ ΤΩΔ
ΛΩΑΝΤΩΝΙΝΩ
ΤΩ CΑΛΙΝΑ

Roger Peyre. *Histoire Générale des Beaux-arts.* ouvrage contenant plus de 300 illustrations d'après les oeuvres les plus célèbres. — Paris.

Ἐν τῶν ἐξοχωτέρων ἔργων σοφοῦ καὶ βελόος γνώστου τῆς ἱστορίας καὶ τέχνης ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον, τετιμημένον ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας τῆς Γαλλίας.

Τοῦ αὐτοῦ. *Une princesse de la Renaissance Marguerite de France, Duchesse de Berry, Duchesse de Savoie.* — Paris. Tiré a 300 exemplaires numérotés.

Λαμπρὰ συμβολὴ τῆς Γαλλικῆς ἱστορίας 15^{ου} αἰῶνος.

John T. Christian, A. M., D. D., LL. D. *The Form of Baptism in sculpture and art.* — Louisville, by Baptist Book Concern. 1907.

Ἐν τούτῳ περιγράφονται διὰ πολλῶν γνωμῶν καὶ εἰκόνων οἱ διάφοροι τοῦ διὰ καταλύσεως βαπτίσματος τύποι. Ὑργον ἀληθῶς ἀξιόλογον.

Ἐν σελίδι δὲ 113 ἀναπτύσσεται ἡ περὶ τῶν διαφορῶν εἰκονικῶν τύπων τοῦ ἱεροῦ Βαπτίσματος γνώμη τοῦ κ. Π. Λαμπάκη.

Ulisse de Nunzio. *L' Arcopago nell' Antichità e nella Storia del Cristianesimo.* — Roma. 1906.

Ἀξιόλογος μονογραφία, ἀφορώσα εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν Χριστιανικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου, μετὰ πλουσιῶν πηγῶν καὶ παραπομπῶν. Ἐν σελίδι 15 ἀναφέρεται περὶ τῆς προσφωνήσεως τῆς γενόμενης κατὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν διπλωμάτων τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας εἰς τοὺς ἐκ Ρώμης μετὰ τοῦ κ. Ul. De Nunzio ἐλθόντας ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Διεθνείῳ Ἀρχαιολογικῷ Συνεδρίῳ κ. κ. Ὁράτιον Μαρούκη καὶ Νικ. Μαρῖνην ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτῶν ὡς ἐπιτίμων μελῶν. (Πρόβλ. Δελ. Ζ. σελ. 63—65).

Τοῦ αὐτοῦ. *Il Sanctuario Constantiniano del Calvario e del S. Sepolero* (326—614). — Roma. 1907.

Πολύτιμος συμβολὴ διὰ τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχαιότατα ἱερὰ μνημεῖα, ἐν ἧ' ἀναφέρονται ἑλληνιστὶ καὶ τε πηγαὶ καὶ οἱ τεχνικοὶ ὅροι (technici termini). Γνωστὸς ὁ συγγραφεὺς καὶ ἐξ ἄλλων ἱστολόγων αὐτοῦ ἔργων.

A. Φοντριέρ. *Notes sur la Géographie ancienne de l'Ionie* (*Revue des Universités du midi*). — Bordeaux.

Τοῦ αὐτοῦ. *Notes sur la Géographie ancienne de l'Ionie* (*Revue des Études Anciennes*). — Bordeaux.

Τοῦ αὐτοῦ. *Antiquités d'Ionie.* (*Revue des Études Anciennes.*) — Bordeaux.

Τοῦ αὐτοῦ. *Περὶ τοῦ ποταμοῦ Μέλῃτος (μετὰ τοπογραφικοῦ χάριτον).*—Ἐν Ἀθήραις 1907.

Αἱ μονογραφαὶ καὶ αἱ συγγραφαὶ τοῦ πολυκλήστου τούτου ἀνδρός, εἰσὶν ἔργα ἀνυπολόγιστου ἀξίας διὰ τὴν ἱστορίαν, ἀρχαιολογίαν καὶ τοπογραφίαν ἰδίᾳ τῆς Ἰωνίας. Τῷ τῶν καὶ ἀκαμάτῳ τούτῳ ἐρευνητῇ ὀφείλεται καὶ ἡ ἐσχάτος ἀνεύρεσις τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ὁδείου.

Dom. Placide de Meester O. S. B. *La Divine Liturgie de S. Jean Chrysostome.* — Paris Rome 1907.

Ἑλληνικὸν καίμενον μετὰ μεταφράσεως τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου. Ἐν ἀρχῇ προτίθεται εἰκὼν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου οὐχὶ ἐπιτυχοῦς ἐκλογῆς. Ἀντὶ ταύτης ἡδύνατο νὰ δημοσιευθῇ εἰκὼν τοῦ Ἱεροῦ Χρυσοστόμου, ὡς οὗτος ἀπεικονίζεται ἐν τῷ ἐν Παλέρμῳ τῆς Σικελίας νῦν τῆς Cappella Palatina ἐν ἔργῳ τοῦ 1143.

Ξ. Α. Σιδερίδου. *Ἐλεγχος τῆς ἐπὶ τοῦ R. P. Louis Petit ἐκδόσεως τῆς περὶ τῶν προνομίων τοῦ Μητροπολ. Τραπεζοῦντος Σινδοδικῆς πράξεως τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου (1260) (ἀνατύπ. ἐκ τῆς «Ν. Σιών» 1907).*

Εἶνε γνωστὸς ὁ ἀκάματος οὗτος θεράπων τοῦ τε κερδίου καὶ λογίου Ἱεροῦ, ὑπόδειγμα σιδηρῆς ἐμμονῆς ἐν ταῖς ἱστορικαῖς μελέταις.

Dr. Victor Schultze. *Die Quedlinburger Itala — Miniaturen der Königlichen Bibliothek in Berlin.* — München.

Dr. Joseph Führer und Dr. Victor Schultze. *Die Altchristlichen Grabstätten Siziliens.* — Berlin. 1907.

Σοφοῦ ἀνδρός ἔργα σοφά. Ἄν παρὰ τοῖς Καθολικοῖς τὰ σκῆπτρα

τῆς ἐπιστήμης κατεῖχεν ὁ διάσημος Kraus. παρὰ τοῖς Διαμαρτυρο-
μένοις ἀδικιλοφρονεικῶς κατέχει ταῦτα ὁ ὑπέρροχος καθοληγῆς τῆς
Χριστιαν. Ἀρχαιολογίας κ. Dr. Victor Schultze.

Dr. Joseph Führer. *Forschungen zur Sicilia Sol-
terranca.* München.

Ἔργον περιποιῶν τιμὴν εἰς τὸν συγγραφέα διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν
ἀκριβείαν, τὴν πληθὺν τῶν ἱστορικῶν αὐτοῦ παγῶν καὶ τῶν εἰκόνων.

Bibliographie des Bénédictins de la Congrégation de France par des Pères de la même congrégation.
—Paris.

Ἔργον χρησιμώτατον πρὸς γνῶσιν τῶν τέως ὑπὸ τῶν Βενεδικτίνων
ἐκδοθέντων σοφῶν καὶ πολυθεστέων συγγραμμάτων.

Ἰωάννου Βλαχογιάννη. Β' Ἀρχεῖον τοῦ Στρατηγοῦ
Ἰωάννου Μακρυγιάννη. Τόμ. Α. Β'.—Ἐν Ἀθήναις 1907.

Πολύτιμος συμβολὴ διὰ τὴν καθόλου συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τῆς
Ἑλλάδος. Ἐπαναστάσεως, ἀποκαλύπτουσα τὸν στρατηγὸν Μακρυγιάν-
νην διὰ τῶν αὐτογράφων αὐτοῦ ἐπιστολῶν, τῶν σχέσεων καὶ τῶν λοι-
πῶν περιπετειῶν αὐτοῦ, ἐν τῶν ἐξοχωτέρων στρατηγῶν τῶν ἀνα-
δειχάντων ἐλευθέρων τὸ ἡμέτερον ἔθνος.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀναφέρουμεν, ὅτι ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ὑπὸ
τοῦ ἀνταξίου αὐτοῦ υἱοῦ ἐλαχίστη ἡ ἀκόλουθος ἐπιγραφή :

«ΟΙΚΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ. ΕΝ Η ΕΞΗΣΕΝ ΑΠΟ ΤΟΥ
1834, ΟΤΕ ΕΚΤΙΣΕΝ ΑΥΤΗΝ, ΕΩΣ ΤΩ 1864 ΟΤΕ ΑΠΕΘΑΝΕΝ».

Δωροθέου Ἀμπουσελάμ, (ἐκδότου). Ὁ Ἅγιος Πο-
λύκαρπος Ἐπίσκοπος Σμύρνης. — Ἡ ἔνθεσις τῶν Ἐκκλησιῶν.
Ἡ Καπουλή - Παναγία, ὁμιλία δύο ὑπὸ Γ. Λαμπάκη. — Ἐν
Ἀθήναις 1907.

Αἱ δύο περὶ ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν καὶ Καπουλή-Παναγίας ὁμιλίαι
τοῦ κ. Γ. Λαμπάκη ἐκδοθεῖσαι ἐν ἁγίᾳ τοῦ συγγραφέως δυστυχῶς
περιέχουσι πληθὺν ἀνακρίθειων οὐσιωδῶς παρεμπορευσῶν τὴν ἔννοιαν.

Α. Παπαδοπούλου - Κεραιμέως. Αἰάφορα ἑλλη-
νικὰ γράμματα ἐκ τοῦ ἐν Πετροπόλει Μουσείου τῆς Α. Ε. τοῦ
Κυρίου *Nikolas Likhatcheff*, ἐκδιδόμενα μετὰ παραρτήματος
καὶ προλόγου.—Πειρούπολις 1907.

Εἶναι περιττόν νὰ ἐξάρωμεν τὸ χαλκέντερον τοῦ συγγραφέως καὶ

τὸ πολύτιμον τῶν ὡς ἀπὸ ἀνεξαντλήτου πηγῆς καὶ ἐκάστην ἐκδιδόμενων σοφῶν αὐτοῦ ἔργων.

II. Καστριώτου. *Γλυπτὰ τοῦ Ἑθνικοῦ Μουσείου. Κατάλογος περιγραφικὸς. Τόμος Α' — Ἀθῆναι 1908.*

Δίαν ἐπιμελετημένη μελέτη τοῦ σεμνοῦ καὶ σοβαροῦ ἐπιστήμονος κ. II. Καστριώτου, τιμῶντος τὰς μελέτας τῆς Ἀρχαιότητος.

Gabriel Millet. *Byzance et non l'Orient.* (ἐκ τῆς *Revue Archéologique*). Paris 1908.

Εἶναι γνωστὴ ἡ εἰδικότης ὡς καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ζῆλος, μεθ' οὗ ὁ εὐγενὴς Γαλάτης ἀφωτισθῇ εἰς τὰς Βυζαντινὰς μελέτας.

A. F. Leynaud. *Les Catacombes d' Hadrumète — Sousse.* 1905 — 1908.

Εἰσὶν ἀνυπολόγιστον ἀξίας αἱ πολύτιμοι λεπτομέρειαι, ἧς παρέχει εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς Χριστιαν. Ἀρχαιολογίας ὁ ἀκάματος οὗτος τῆς Ἐπιστήμης σκαπανεύς.

Petit Bulletin Paroissial de Sousse.—Hadrumète. — Sousse 1908.

Ἀξιόλογον περιοδικὸν τῶν ἐνοριῶν, ἐν ᾧ ἀναπτύσσονται ποικίλα θεολογικά, ἱστορικά καὶ ἀρχαιολογικά θέματα. Λόγου ἕξιν ἡ ἐν τελ. 158 ἐπιγραφή :

INNO	LAS †
MINE	DNE SA
DNI IHS	LBVME
SVRGES	FAC
ET AMBV	

ἥτις ὑπομνησθῆται τὸ Παρ. γ'. 6. καὶ Ἡτ. λη'. 20.

Γ. II. Βεγλερῆ. *Τὸ μολυβδόβουλον τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Τραπεζοῦντος Δαβίδ τοῦ Κομνηνοῦ (ἀναγύψ. ἐκ τῆς Διεθνoῦς ἐφημερίδος τῆς Νομισματικῆς Ἀρχαιολογίας.—Ἀθῆναι. 1907.*

Εἶναι τοσαῦται αἱ σοβαραὶ ἐργασίαι τοῦ λογίου ἀνδρός, καὶ ἡ γνώσις τῶν τεχνικῶν ὅρων (technici termini), ὥστε οὗτος καθίσταται ἄληθως αὐθεντία εἰς τὰς γνωστὰς αὐτοῦ Βυζαντινὰς σπουδὰς καὶ μελέτας.

Orazio Marucchi. *Il Cimitero di Commodilla e la Basilica Cimiteriale dei SS. Felice et Adauto ivi recente-*

nente scoperta. Roma 1904 (μετὰ πολλῶν εἰκόνων). (Ἀπό-
τυπμα ἐκ τοῦ Nuovo Bull. d' Arch. Christ. Anno-Decimo).

Λόγου ἄξιον μονογραφίαν τοῦ σοφοῦ Ρωμαιοῦ Χριστιανοῦ Ἀρχαιολόγου.

Ἡλία Α. Τσιτσέλη.—Κεφαλληνιακὰ σύμμικτα. Συμβολαὶ
εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ λαογραφίαν τῆς νήσου Κεφαλληνίας. Τόμος
α'. Βιογραφικὰ οἴκων. Ἱστορίαι, Δημοσιεύματα. Ἀθῆναι 1904.

Ἔργον μακρῶς καὶ ἐνδελεχοῦς μελέτης, πολυτιμώτατον δὲ διὰ τὴν
πληθὺν τῶν πρώτων πηγῶν, εἰς ᾗς παρὰπέμπει.

Αἱ βιογραφίαι τῶν ἐπιστῆμων ἀνδρῶν τῆς Κεφαλληνίας καὶ αἱ ἱστο-
ρίαι τῶν οἴκων αὐτῶν συνδυαζόμεναι πρὸς ἄλλας μελέτας εἰσπρὸς
ἀπλετον φῶς εἰς τὴν καθόλου μεσαιωνικὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ
ἔθνους.

Carl Maria Kaufmann. *Handbuch der Christli-
chen Archäologie* (μετὰ 239 εἰκόνων).—Paderborn 1905.

Ἐξοχον ἔργον διὰ τὰς λεπτομερεῖας καὶ πλουσίαις αὐτοῦ πηγῶς,
διατεταγμένον εἰς ἑξ βιβλία. I προπαιδευτικόν, II Ἀρχιτεκτονική, III
Ἐπιγραφικὴ IV Ζωγραφικὴ καὶ σύμβολα V Πλαστικὴ VI Μικροτεχνή-
ματα καὶ Χειροτεχνήματα.

Ἐν σελίδι 47 ποιεῖται λίαν εὐφημον λόγον περὶ τῆς Χριστ. Ἀρχ.
Ἐπιτελείας τοῦ Μουσείου αὐτῆς καὶ τοῦ Διευθυντοῦ, ἐπὶ λέξει γρά-
φων τὰς :

«Ohne politische Beigedanken sei hier noch Griechenland er wäh-
lent, das eine geradezu ärmliche Stellung der vermutlichen Zahl
seiner altchristlichen Denkmäler gegenüber einnimmt. Es ist dort der
Direktor des christlichen Museums zu nennen. Er schrieb einen rai-
sonnierenden Katalog über die hagiographie der ersten neun Jahrhun-
derte, ferner eine Epigraphik, ergiebig für die Ikonographie byzan-
tinischer Zeit. Das wenige, was sonst geleistet wurde, besorgten fremde
Forscher und hätte wenigstens ein Grab in den Publikationen der
athenischen Christenkirch. Archäologischen Epistola (seit 1893) verdient.

Χρυσόστ. Α. Πιπιδοπούλου. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἱεροσο-
λύμων κατὰ τοὺς τέσσαρας τελευταίους αἰῶνας.—Ἀθῆναι 1900.

Τοῦ αὐτοῦ. Ἱστορικαὶ μελέται.—Ἱεροσόλυμα 1906.

Τοῦ αὐτοῦ. Οἱ Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων ὡς πνευματικοὶ
χειραγωγοὶ τῆς Ρωσσίας κατὰ τὸν 15' αἰῶνα.—Ἱεροσόλυμα 1907.

Τοῦ αὐτοῦ. Δοσίθεος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων.—Ἱερο-
σόλυμα 1907.

Σοβαρὰ καὶ σπουδαῖότητα ἔργα τοῦ εὐρυμαθεστάτου συγγραφέως, ἅτινα τοῦτεῦθεν ἀποτελοῦσιν ἀπαραίτητον βάσιν νέων ἱστορικῶν πηγῶν διὰ τοὺς θέλοντας νὰ ἀνγοληθῶσι περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Σιωνιτιδος Ἑκκλησίας.

Τοῦ αὐτοῦ. *Κύριλλος Δούκαρις.*—*Τεργέσιη 1907.*

Λαμπρὰ μελέτη ἐπὶ νεωτάτων ἱστορικῶν πηγῶν, δι' ἣν λίαν μετριοφρόνως ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς, λέγει, ὅτι ἡ πραγματεία οὐδεμίαν ἔχει ἄξιωσιν ὅτι θέλει λύσει ὠρισμένα τινα σημεῖα ἀφορῶντα τὸν βίον τοῦ Δουκάρεως.

Ἰωάννου Βορτσέλα. *Φθιωπὶς ἡ πρὸς νότον τῆς Ὁρθρουσ, ἥτοι ἀπάνθισμα ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν εἰδήσεων ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς (μετὰ χωρογραφικοῦ πίνακος).*—*Ἀθῆναι 1907.*

Μακροῦ χρόνου ἐνδελεχὴς μελέτη τιμῶσα τὸν συγγραφέα.

Ἐὰν οἱ νεώτεροι λάβωσιν ὑπόδειγμα τὸ ἀκάματον τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδίᾳ πατρίδος, ἡ Ἑλλὰς ἔξει ταχέως τὴν μεγάλην αὐτῆς ἱστορίαν, τέως ἄγνωστον ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς.

Ἰωάν. Μηλιοπούλου. *Ἐξακριβώσεις ἀρχαίων τοποθεσιῶν (ἀνατύπ. ἐκ τοῦ καθ' τόμου τοῦ περιοδικοῦ Ἑλλην. Φιλ. Συλλόγου).* *Κων)πολις 1906.*

Τοῦ αὐτοῦ. *Προῖστορικαὶ μελέται περὶ Χαλκηδόνας (ἀνατύπ. ἐκ τοῦ λ' τόμου τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ).*

Εἶναι παντὸς ἐπαίνου ἄξιος ὁ συγγραφεὺς διὰ τὸν μέγαν ζῆλον καὶ τὸ ἐνδιαφέρον, δι' ὃν καλλιιεργεῖ τὰς ἱστορικὰς καὶ ἀρχαιολογικὰς μελέτας.

Στράτου Ν. Κτεναδέα. *Μεσσηνιακὴ ἐπειρηὶς 1908.*—

Ἐν Ἀθήναις.

Μεταξὺ τοῦ ποικίλου τῆς ὕλης δημοσιεύεται ἐν τούτῳ διατριβὴ περὶ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βελαντιδᾶς ὑπὸ Ἱεζεκιήλ Ἀρχιμανδρίτου Βελαντιδιώτου. Παρατίθεται δὲ ἐν σελ. 25 καὶ εἰκὼν τῆς Μονῆς ἐκ τῶν τῆς συλλογῆς τῆς Χριστιαν. Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας. Ἐν σελίδι δὲ 26 κατὰ λάθος ὁ αὐτῶν ἀριθμὸς 1399 ἀργυρᾶς λόγχης ἐξελήφθη ὡς χρονολογία αὐτῆς.

Δελτίον τοῦ ἐν Κων)πόλει Ρωστικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου. *Τόμ I—XII.*

Πλούσιον ἔργον διὰ τὰς πολλὰς αὐτοῦ σπουδὰς καὶ μελέτας ἰδίᾳ τῶν μνημείων τῆς Βυζαντινῆς τέχνης.

Τούτων ὁ ιβ' τόμος περιέχει τὸ καίμενον καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν

εἰκόνων τῆς Ὀκτατεύχου, περὶ ἧς ὁ ζηλωτὴς καὶ βέκτης Διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Οὐσπένσκις ἀνεκοίνωσεν ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Διεθνεῖ Ἀρχαιολ. Συνεδρίῳ (περὶ Comptes Rendus σελ. 307). Ἐν Ἰδιαιτέρῳ δὲ τεύχει δι' ἐξόχου τέχνης δημοσιεύονται αἱ εἰκόνες τῆς Ὀκτατεύχου ταύτης.

Ἡ δημοσίευσίς τοῦ ἔργου τούτου καὶ τῶν λαμπρῶν αὐτοῦ εἰκόνων, παρέχουσιν ἄπλετον φῶς, οὐ μόνον ἐν τῇ φιλογραφικῇ ἱστορίᾳ τοῦ κώδικος ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης, ἧς πλείστα λύονται ἀπορίαι μεγάλως δὲ συντελεῖ εἰς τοῦτο καὶ ἡ παραβολὴ τῶν χειρογράφων τῆς Κων)πόλεως, τοῦ Βασιλειεύου, τῆς Συμύνης καὶ τοῦ Βατικανοῦ.

Ἡ λαμπρὰ ἐργασία αὕτη τιμᾷ ἐξόχως τὸν ἀκάματον Διευθυντὴν τοῦ Ἰνστιτούτου κ. Οὐσπένσκιον, πρὸς ὃν ὑψίστη εὐγνωμοσύνη ὑπὸ τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων ὀφείλεται.

Eirene. Εἰρήνη. Τριμηνιαῖον ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἑταιρείας «Ἐνωσις τῆς Ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας». (ἀγγλοελληνιστί).

Τομ. α', τεύχος α' 1908. Περιεχόμενα: Τοῦ ἐκδότου.—Βιογραφία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ρίχης.—Τὸ βάπτισμα καὶ αἱ χειροτονίαι τῶν Ἀγγλικανῶν.—Τὸ ζήτημα «καὶ ἐκ τοῦ Ὑίου». — Ἐκθεσις ἐκ τῶν Ἐνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.—Εἰδήσεις, ἐπιθεωρήσεις κτλ.

Συνοδ. Π. Λάμπρου. — Νέος Ἑλληνομνήμων, τριμηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα. (Ἐστάλησαν τόμ. Α', Β' (μόνον τεύχος δ') Γ'. Ἀθῆναι 1904—1906.

Περιέχει ἀνέκδοτον ὅλην τεθραυρισμένην ὑπὸ πολλοῦ ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου συγγραφέως καὶ ὁρμητοῦ τῆς ἐπιστήμης θεολόγου.

«Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος». — Μηνιαία ἐκκλησιαστικὴ ἐπιθεώρησις.

Εἰς τὸ σοβαρὸν Θεολογικὸν περιοδικὸν «Νέα Σιών», ὅπερ τοσοῦτον τιμᾷ καὶ ἀνύψωτε τὴν Σιωνίτιδα Ἐκκλησίαν, προστετέθη ὁ «Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος» ὡσαύτως σοβαρὸν Θεολογ. περιοδικόν, ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ εὐπαιδέυτου κ. Γρηγορ. Παπαμιχαήλ ὑπὸ τὴν Προστασίαν τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ πεπνυμένου Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας.

Γρηγ. Παπαμιχαήλ. Λιενθυνοῦ Ἐκκλήσ. Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907 σελ. 5 κ. ἐξ. 65 κ. ἐξ. 297 κ. ἐξ. 401 κ. ἐξ. Ἡθικὴ ἀνθρωπολογία σελ. 136 κ. ἐξ. 231 κ. ἐξ. — Νέον χειρόγραφον

Παλ. Διαθήκης σελ. 356 κ. ξξ. — Περὶ τοῦ δευτέρου γάμου τῶν κληρικῶν σ. 485 κ. ξξ. Ἐπίσημα ἔγγραφα σελ. 15 κ. ξξ.

Α. Παπαδοπούλου—Κεραμέως. Παρθένιος Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐγένιος Ἰωαννοῦλις σελ. 23 κ. ξξ.

Germanicus. ἐκ Γερμανίας σελ. 31—54, 328 ξξ.

Σ. Ε., Ἡ 1500ετηρὶς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐν Βιέννῃ σελ. 55.

Χρυσ. Α. Παπαδοπούλου. Κριτική: Chr. Bour, S. Jean Chrysostome et ses oeuvres dans l'histoire, Louvain-Paris σ. 56 κ. ξξ. — Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. σελ. 109 κ. ξξ. 440 κ. ξξ. — Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου σ. 209 κ. ξξ. — Τέσσαρα νέα ἀγιογρ. σημειώματα σελ. 354 κ. ξξ. — Σχέσεις Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως πρὸς τὸν Bethlen Gabor, Ἡγεμόνα Τρανσυλβανίας

Σωφρ. Εὐστρατιάδου. Τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Κεντρίου ἐπιστολαὶ σελ. 77 κ. ξξ. 409 κ. ξξ.

Politicus. Ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ ἐν Ἀνατολῇ. Τὸ Βουλγαρικὸν σχίσμα σελ. 124 κ. ξξ. 269 κ. ξξ. 307 κ. ξξ. 551 κ. ξξ.

Ἀμμωνίου. Ὁ ἱερεὺς Μπράνδ σελ. 153 κ. ξξ.

Πολικοῦ. Ἐκκλήσ. Ἐπιθεώρησις τοῦ 1907 σελ. 193.

Γ. Π. Αἰγυπτιακοὶ πάπυροι καὶ Ἀγ. Γραφὴ σ. 249 κ. ξξ.

Ε. Παπαϊακωβίδου. Ἐκπαιδευτικὰ Γερμανίας σελ. 255 κ. ξξ. 473 κ. ξξ.

Ἰεζεκιὴλ Βελανιδιώτου. Κύριλλος ὁ Λαυριώτης σελ. 341 κ. ξξ. — Ἡ ἐν Ἀθήναις λατινικὴ ἐπισκοπὴ σελ. 563.

Πολυκάρπου Ι. Συνοδικοῦ. Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησιαστικῶν σελ. 348 κ. ξξ. Γ. Γ. Τὸ Σεβαστοπούλειον διαγώνισμα σελ. 358.

Χρυσάνθου Λοπάρεφ. Ὁ Ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Β' Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας σελ. 456 κ. ξξ.

Γερ. Ποταμιάνου. Ἐπιστολὴ σ. 493 κ. ξξ.

Κριτικὴ σελ. 56—58, 162—165, 279—282, 360 κ. ξξ. 496 κ. ξξ. 568—573, Νέαι συγγραφαί, σελ. 166, 283—284, 363 κ. ξξ. 498 κ. ξξ. 574—576. Ἐπιθεώρησις τοῦ τύπου,

σελ. 59 κ. ξξ. 167—178, 285—294, 366—381, 501—512, 588—602. Ειδήσεις, σελ. 64—191, 295—296, σελ. 399—400 512, 602. Ἐπιφυλλίδς, σελ. 179, 382—398, 577—582,

Πάνταινος. Ἑβδομαδιαῖον παράρτημα τοῦ «Ἐκκλησιαστικοῦ Φόρου».

Ἐν τούτῳ μετὰ λίαν πρακτικοῦ πνεύματος ἀναπτύσσεται ἡ Εὐαγγελικὴ περικοπή, βραχεῖαι λόγου ἄξιαι διατριβαί, ἡ κίνησις τῆς ἐν Ἀξελανδρείᾳ Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀνασκόπησις τῶν κατὰ τόπους ἐκκλησιῶν.

Jacques Archatzikakis. *Christianisme et Matérialisme* : Deux conférences données a la Société «Minerva» — (Genève, 1903).

Τοῦ αὐτοῦ. *Étude sur les principales Fêtes Chrétiennes dans l'ancienne Église d'Orient.* — Genève 1904.

Σπουδαί τιμῶται τὸν συγγραφεὰ διὰ τὴν πρὸς τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν Ἐκκλησίαν ἀγάπην αὐτοῦ.

Πέτρου Ν. Παπαγεωργίου. Μνημεῖα τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ λατρείας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου. Σύμβολή πρώτη μετὰ εἰκότων 131 (μετατίπ. ἐκ τῆς Βηζ. Zeitschr. XVII 1908).

Εἶναι γνωστὰί καὶ λαμπραὶ ἀρχαιολογικαὶ δημοσιεύσεις τοῦ τετιμημένου συγγραφέως. Ὁ κ. Παπαγεωργίου ἀσχολεῖται κυρίως εἰς τὴν πρὸ Χριστοῦ ἀρχαιότητα, καὶ διὰ τοῦτο βεβαίως δὲν κυριολεκτεῖ συγγράφων ἔργα εἰδικοῦ κλάδου τῆς Χριστ. ἀρχαιότητος ὡς λ.χ. ἡ ἔκφρασις : λατρεία τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἐν ᾧ γνωστὸν, ὅτι αὕτη μόνον τῷ Θεῷ ἀπονέμεται, ὁμοειδὲς δακτύλιος περὶ τὸν τράχηλον τοῦ ἁγίου Σεργίου, ἐν ᾧ πρόκειται περὶ μανιακίου, διηλωτικοῦ τοῦ στρατιωτικοῦ ἡζιώματος, ἐν δὲ Πιν. XIV. 4 τὸ πανάρχαιον ἱερὸν μονόγραμμα τοῦ Κυρίου, ὀνομάζει ἀπλῶς ἀκτινωτὸν κόσμημα, (ἐν σελ. 346) κ.τ.λ.

Ὁ κ. Παπαγεωργίου εἶναι χαλκέντερος ἐρευνητὴς τῶν πρὸ Χριστοῦ ἀρχαιοτήτων, μάλιστα δὲ ἐν τῇ προσωπικῇ αὐτοῦ γενετείᾳ τῇ Θεσσαλονίκῃ, ἥς ὡσαύτως λίαν ὀρθῶς ἀναγινώσκει καὶ ἐρμηνεύει τὰς χριστιανικῶν χρόνων ἐπιγραφάς. Οὕτως ὀπισθεν τοῦ φρουρίου Θεσσαλονίκης εὐρίθται ἡ αἰῶνος ἐπιγραφὴ, ἥς τὴν λίαν ἐφθαρμένην λέξιν «ΚΟΜ.....» πάντες σχέδον οἱ ξένοι περιηγῆται ὡς καὶ ὁ κ. Λαμπάκης ἀνέγνωσαν «ΚΟΜΗΗΝΟΥ» καὶ ὁ κ. Bayet ὡσαύτως ἀνέγνω «ΚΟΜ.....», ὀρθῶς δὲ ὁ κ. Παπαγεωργίου ἀνέγνω ΚΟΙΑΙΣΤΟΡΟΣ.

Ἡ περιγραφὴ τῶν ἄρτι ἀνακαλυφθέντων ψηφιδωτῶν δέον ὅπως

τύχη ἐπισταμένης μελέτης καὶ ὑπὸ εἰδικοῦ τοῦ κλάδου τῆς χριστ. ἀρχαιότητος ἐπιστήμονος. (Πρὸς Βιβλιοκρισίαν τοῦτου ὑπὸ Ἰω. Τσιχοπούλου ἐν «Ταχυδρόμῳ» Κων)λεως 8 Νοεμβρίου 1908.

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἐν τῇ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Théodore Reinach τῇ 21 Μαΐου 1908 συγκροτηθείσῃ Γενικῇ Συνελεύσει τοῦ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν Συλλόγου ὁ γραμματεὺς κ. Α. Puech λόγον ποιούμενος περὶ πολλῶν ἔργων καὶ Ἑλλήνων συγγραφέων, μετὰ λίαν εὐφημιᾶς περὶ τοῦ κ. Α. Παπαδοπούλου-Κεραμέως μνηΐαν, γράφει τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως καὶ Διευθυντοῦ τοῦ ἡμετέρου Μουσείου ὡς καὶ περὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

«Un autre Grec, M. Lampakis, consacre un dévouement ardent au développement de la Société d'archéologie chrétienne qui s'est fondée à Athènes en 1891, et que S. M. la reine de Grèce a prise sous son gracieux patronage. Cette société se donne pour tâche l'étude et la conservation des monuments chrétiens et byzantins, si nombreux encore dans le royaume. Elle a pris d'excellentes initiatives, puisqu'on lui doit la restauration des mosaïques de Daphné Elle publie un Bulletin, dont 7 fascicules on paru, à des intervalles inégaux, de 1891 à 1907. Si les reproductions de monuments que contient le Bulletin n'ont pas encore toute la perfection désirable, et si le répertoire des antiquités chrétiennes de la Grèce qu'il constitue peu à peu reste parfois encore, à notre gré, trop sommaire, on y trouve la mention, souvent le plan de beaucoup d'églises, de mosaïques de peintures mal connues. Remercions M. Lampakis et les membres de la Société d'archéologie chrétienne de ce qu'ils nous ont donné déjà, et ne doutons pas, à voir le zèle